

UTRIP, strokovni in informativni bilten Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije skozi čas

Ksenija Pirš, Biserka Marolt Meden

Se nadaljuje

Utrip je strokovno informativni bilten Zbornice – Zveze, ki ga prejmejo vse članice in člani. Izhaja do 10. v mesecu, devetkrat na leto: januar, februar/marec, april, maj, junij/julij, avgust/september, oktober, november, december. Na spletni strani Zbornice – Zveze je pod zavihkom E knjižnica – Glasilo UTRIP – Seznam elektronskih izdaj na voljo praviloma 1. v mesecu. Utrip izhaja že petindvajseto leto.

II. del: obdobje od leta 2008 do 2018

Utrip v obdobju 2008 – 2012

V letu 2008 je za predsednico Zbornice – Zveze bila izvoljena *Darinka Klemenc*, za odgovorno urednico je bila imenovana *Biserka Marolt Meden*, za članice uredniškega odbora so bile imenovane: *Irena Keršič Ramšak*, *Tatjana Nendl*, *Ksenija Pirš*, *Veronika Pretnar Kunstek*, *Barbara Žargaj* in *Monika Ažman* (po položaju izvršne direktorice).

Lektoriranje opravlja Mojca Hudolin, za prevajanje skrbi Primož Trobevšek. Utrip obdrži zunanjo podobo, velikost formata, naslovnice v letu 2009 prikazujejo fotografije aktualnih dogodkov znotraj organizacije, naklada doseže 16.500 izvodov, posamezne številke letnika dosega 77 strani. Obstoječe rubrike povečujejo število prispevkov članic in članov, zasledimo rubriko *Etika* idr.

Z novo odgovorno urednico je bil sprejet naslednji način dela: tesno sodelovanje z vodstvom Zbornice – Zveze, uvede se institut glavne urednice, kar je običajno pri podobnih glasilih, glavna urednica je predsednica Zbornice – Zveze, odgovorna urednica in uredniški odbor (UO) sta izvajalca dogovorjene uredniške politike, ki jo diktira vodstvo Zbornice – Zveze z upravnim odborom; večje sodelovanje z organi oziroma strokovnimi sekcijami ter delovnimi telesi Zbornice – Zveze in s strokovnimi društvi; sodelovanje s strokovno službo Zbornice – Zveze; poudarek na elektronskem »poslovanju«. UO se sestane po potrebi, redna komunikacija poteka po elektronski pošti.

Za bolj učinkovito in sistematično delo so se dogovorile zadolžitve posameznih članic in drugih sodelavcev za posame-

zne rubrike, ki jih so se ohranile oziroma na novo uvedle.

Uvedlo se je nekaj od predlaganih novih rubrik: »*Intervju*«, »*Etika*« (*Marina Velepčič*), »*Iz Državnega sveta*« (*Peter Požun*), »*Natečaji: kratke zgodbe, fotografije, pesmi*«, »*Ugodnosti za članice in člane v povezavi s trženjem oglasnega prostora*«.

Pripravljena so bila prenovljena navodila za oddajanje prispevkov.

V interesu znižanja stroškov priprave glasila se je pričelo preverjati stroške, kar je bilo uspešno na vseh področjih. Na podlagi analize cen oglasnega prostora v primerljivih glasilih je odgovorna urednica, Biserka Marolt Meden pripravila cenik oglasnega prostora, ki ga je potrdil Upravni odbor Zbornice – Zveze. Pripravila je pismo za oglaševalce in nabor naslovov potencialnih oglaševalcev. Iz tajništva Zbornice – Zveze so bili v letu 2008 dvakrat poslani pozivi za oglaševanje na skupaj več kot 100 naslovov. Opravljenih je bilo veliko osebnih pogovorov. Zaradi slabega odziva se je uredniški odbor odločil poiskati zunanjo agencijo, vendar ni bilo pozitivnega odziva. Zastavljen cilj je bil usmerjen v pridobivanje prihodkov od oglaševanja, ki bi krili stroške tiska in kasneje tudi oblikovanja.

Uredniški odbor je predlagal spremembo *Pravilnika o delu uredniškega odbora* tako, da uredništvo Utripa šteje najmanj (namesto največ) 5 članov in da sta član/ici uredništva po položaju predsednik/ica in izvršni direktor/ica. Predlagali in sprejeli smo institut glavne/ga urednice/ka – predsednice/ka Zbornice – Zveze.

Odgovorna urednica je v sodelovanju z uredniškim odborom pripravila anketo za bralce Utripa, ki je bila objavljena dvakrat (maja in junija) in opravila analizo vrnjenih vprašalnikov. Rezultati so bili objavljeni v junijski številki Utripa. Večina članov je bila z vsebino Utripa zadovoljna, predlagali pa so konkretne vsebine in teme, ki so se postopno uvrščale v Utrip.

V letu 2009 se je uredniški odbor zmanjšal, z delom v odboru preneha *Barbara Žargaj*. Članice uredniškega odbora so se redno vključevale v delo in sodelovale pri pripravi Utripa. V letu 2009 uvedene nove rubrike so se obdržale, na novo se je uvedla rubrika »*Iz dela RSK za zdravstveno nego*«. Dve številki sta bili na nek način tematski: z aktivno udeleženi avtorji je urednica predstavila 24. kongres ICN in aktivnosti na področju boja proti nasilju nad ženskami.

V letu 2010 so se ohranile vse rubrike, na novo uvedeni rubriki sta »*Za nenasilje v zdravstveni in babiški negi*« in *Iz dela WHO - Kolaborativnega centra Maribor*«.

Kljub racionalizaciji prostora je v povprečju (12 številok) številni strani na posamezno številko znašalo 60 strani.

Pri pridobivanju oglasov, na področju oglaševanja se je odražala recesija. Stalni vir prihodka so predstavljali oglasi zdravstvenih ustanov za različna izobraževanja.

V letu 2011 je bila sprejeta odločitev za nov, manjši format revije in tanjši papir. Prenovila se je tudi oblikovna podoba.

Za leto 2012 so se dogovorile nove rubrike: »*Standardni postopki in posegi s področja zdravstvene nege*«, »*Protokoli s področja varnosti pacientov*«, »*Predstavitve dela delovnih skupin Zbornice – Zveze*«, »*Predstavitve društev pacientov – dobre prakse*«.

Utrip v obdobju 2012 - 2016

Maja je potekel mandat odgovorni urednici Biserki Marolt Meden. Upravni odbor je dosednji odgovorni urednici podaljšal mandat za naslednja štiri leta.

Glavna in odgovorna urednica ter izvršna direktorica so imele številne delovne posvete v zvezi s projektom »varčevalni ukrepi pri pripravi in izdajanju Utripa«. V februarju je o uredniški politiki Utripa razpravljal upravni odbor Zbornice – Zveze. Rezultat so bile odločitve v zvezi z objavljanjem odmevov oziroma replik v Utripu. Novembra je upravni odbor Zbornice – Zveze razpravljal o zmanjšanju stroškov za izdajanje Utripa in se odločil, da v letu 2013 izide 9 števil.

Uredniški odbor je vse leto tesno sodeloval z ožjim in širšim vodstvom Zbornice – Zveze. Članice uredniškega odbora so se redno vključevale v delo in sodelovale pri pripravi Utripa.

V januarju je Utrip izšel v novi podobi in zmanjšanem formatu. Odzivi bralcev in bralk so bili zelo dobri. Na nestrinjanje je nalletelo le to, da pri najavah izobraževanj ni bilo logotipov organizatorjev (strokovnih regijskih društev in strokovnih sekcij). Logotipi organizatorjev izobraževanj so se ponovno uvedli.

Majska številka je vsebovala prilogo – zlati znaki, novembrska številka Utripa pa je ponovno vsebovala prilogo – aktivnosti na področju boja proti nasilju nad ženskami, tokrat posvečeno starejši populaciji.

Ponovno pripravljena anketa »*Sodelujte pri ustvarjanju Utripa*« je bila objavljena v poletni številki Utripa, možno jo je bilo izpolniti tudi na spletni strani Zbornice – Zveze. Pridobljeni odgovori so bili zanimivi in koristni pri urejanju Utripa. Večina bralcev je z Utripom zadovoljna. Podani so bili tudi koristni predlogi za nove rubrike, teme, imena intervjuvancev ipd.

V prizadevanjih zmanjševanja stroškov je odgovorna urednica v poletnih mesecih pridobila ponudbe za tisk na rotaciji. Primerjalo se je ponudbe treh tiskarn in analiziralo, za koliko se zmanjšajo stroški poštnine zaradi lažjega papirja in stroški priprave na tisk (plošče ne bi bile več potrebne). Ob dobrem

sodelovanju s tiskarno Povše in popustu, se vodstvo Zbornice – Zveze ni odločilo za prehod na rotacijo. Odločili so se, da se v letu 2013 poišče cenejši tisk v okviru Tiskarne Povše.

Začasno se je odpovedalo lektoriranju besedil, delo se je opravilo v okviru uredniškega odbora. Prevodi so se omejili na minimum. Zmanjšali so se tudi stroški urejanja Utripa.

V januarju 2013 je Utrip izšel v novi podobi. Majska številka je vsebovala prilogo – zlati znaki, novembrska številka Utripa je spet vsebovala prilogo – aktivnosti na področju boja proti nasilju v zdravstveni in babiški negi.

S prenovo spletnih strani Zbornice – Zveze nas je presenetil »zaklenjen« Utrip, do katerega s pomočjo članske izkaznice lahko dostopajo samo članice in člani Zbornice – Zveze. Uredniški odbor je sprejel stališče, da je Utrip na spletni strani primerno odpreti za vse, brez omejitev, ker se s pomočjo Utripa promovira ne le dejavnosti Zbornice – Zveze, temveč se prispeva k utrditvi vloge stroke zdravstvene in babiške nege v širšem prostoru.

Posebna pozornost je bila namenjena *etiki, nenasilju v zdravstveni negi in zdravemu načinu prehranjevanja*.

Septembra 2013 je bil na področju obvladovanja stroškov uresničen pomemben korak. Utrip se je začel tiskati v novi tiskarni na rotaciji, bistveno se je prihranilo tudi pri stroških tiska in pri poštadini, ker je časopisni papir tanjši in lažji.

Za naslovnice v letu 2014 so tema zdravilna zelišča. Članica uredniškega odbora Tatjana Nendl je za vsako zdravilno zelišče pripravila nekaj besedila. Uredniški odbor Utripa se je odločil, da v letu 2014 ohrani manjši format Utripa in sprejme spremembe nekaterih oblikovalskih rešitev iz januarske številke 2013 ter preide nazaj na staro oblikovanje g. Azmirja Čvoraka. Pripravi se nagradni natečaj za »Modro zgodbo« z delovnega mesta.

Uredniški odbor je Upravnemu odboru Zbornice – Zveze predlagal, da izvede postopek imenovanja novega člana/ice uredniškega odbora Utripa, ki bi zastopal strokovne sekcije. Imenovana je bila *Anita Prelec*.

V letu 2014 so naslovnice krasile zdravilne rastline, ki jih je mogoče najti v Sloveniji. Objavljene so bile avtorske fotografije zdravilnih rastlin in napotki za uporabo, ki jih je pripravljala Tatjana Nendl.

Majska številka je vsebovala prilogo – zlati znaki, novembrska številka Utripa pa je vsebovala prilogo »*Plan aktivnosti in strokovnih izpopolnjevanj v letu 2015*«. V decembrski številki je bila objavljena priloga »*Predvidene delavnice Zbornice – Zveze v letu 2015*«.

V letu 2015 je bila zelo brana rubrika »Vi sprašujete, mi odgovarjamo«, v kateri so bili objavljeni zanimivi in vedno aktualni odgovori naše Pravne pisarne oziroma pravnika Andreja Vojnoviča.

Ob interesu, da v Utripu objavljajo tudi nečlani, je vodstvo Zbornice – Zveze k včlanjevanju povabilo tudi zdravstvene šole. Spodbujanje včlanjevanja študentov zdravstvene nege in babištva v nacionalno organizacijo je pomembno, ena od možnosti je tudi njihovo objavlanje v Utripu.

Naslovnice so prikazovale delovni utrip v zdravstveni negi. Objavljale so se fotografije medicinskih sester Pediatrične klinike Ljubljana, avtorja Sebastjana Plavca.

Majska številka je vsebovala prilogo Zlati znaki, novembrska pa prilogo »Plan aktivnosti in strokovnih izpopolnjevanj v letu 2016«.

Vse leto smo objavljali *nacionalne protokole aktivnosti zdravstvene in babiške nege*.

V juniju smo razpisali nagradni natečaj za modro zgodbo ob koncu življenja skozi doživljanja medicinskih sester in babic. Modre zgodbe smo objavljali od oktobra in v decembru izbrali najboljšo modro zgodbo.

Utrip od leta 2016

13. junija 2016 je potekala predaja dela dolgoletne odgovorne urednice Utripa, Biserke Marolt Meden. Njene odlične reference, med drugim s področja urednikovanja pri različnih revijah, biltenih in glasilih, aktivno delo v civilni družbi ter zdravstvu in njena osebna naklonjenost strokovnemu področju zdravstvene in babiške nege, so gotovo pomembno vplivali na razvoj Utripa in odlično sodelovanje z nami, članicami in člani Zbornice – Zveze ter drugimi avtorji. Njeno delo nadaljuje *Ksenija Pirš*, ki sodeluje z uredniškim odborom v sestavi: *Monika Ažman, glavna urednica (predsednica Zbornice – Zveze), Irena Keršič Ramšak, Tatjana Nendl (do septembra 2017), Andreja Krajnc, Suzana Habot, Marjeta Berkopec (od septembra 2017) ter Anita Prelec (po položaju izvršne direktorice)*.

Utrip je tudi v letu 2016 objavljala strokovne prispevke, ki so jih pripravljale članice in člani Zbornice – Zveze, tako iz dela strokovnih sekcij kot tudi iz strokovnih regijskih društev, iz zdravstvenih, socialnovarstvenih in izobraževalnih institucij. Objavili smo vsa pomembna obvestila in informacije iz dela vodstva Zbornice – Zveze ter aktualne izjave organizacije za javnost.

Predstavili smo prejemnice zlatih znakov Zbornice – Zveze in prejemnico priznanja za življenjsko delo, prejemnike srebrnih znakov, ki jih podeljujejo regijska strokovna društva in

prejemnike posebnih priznanj strokovnih sekcij. Objavljali smo tudi pomembnejše informacije iz dela mednarodnih organizacij, predvsem ICN in EFN in tudi drugih strokovnih združenj medicinskih sester in babic.

Objavljali smo tako napovedi kot tudi poročila s strokovnih srečanj, kratke intervjuje »Življenje medicinske sestre« ali »Življenje babice«, v daljših intervjujih pa posameznike, ki so pomembno zaznamovali strokovni in širši družbeni prostor. V rubriki »Vi sprašujete, mi odgovarjamo« smo objavljali vedno aktualne odgovore naše pravne pisarne oziroma pravnika Andreja Vojnoviča.

Ker v Utripu objavljamo tudi strokovne prispevke, kjer avtor navaja uporabljene vire (po navodilih avtorjem za objavo v Obzorniku zdravstvene nege), smo pričeli z recenzijo strokovnih prispevkov. Strokovno recenzijo opravlja Anita Prelec. Lektoriranje prispevkov, ki ga je v prejšnjem mandatnem obdobju opravljala odgovorna urednica, Biserka Marolt Meden v sodelovanju z glavno urednico, Darinko Klemenc, nadaljuje Jelica Žalig Grce.

V letu 2016 je preminil dolgoletni oblikovalec Utripa, Azmir Čvorak. Z njegovim delom nadaljuje Tijana Čvorak, oblikovalka Utripa, Starling d. o. o.

Naslovnice so skozi leto 2016 ponazarjale motive iz narave, sončne vzhode in zahode avtorja Janija Nendla.

Junij/juljska številka je vsebovala rubriko »Zlati znak«, novembrska številka Utripa pa je vsebovala prilogo »Načrt aktivnosti in strokovnih izpopolnjevanj v letu 2017«.

Skozi leto smo objavljali razpoložljive (sprejete in potrjene) nacionalne protokole aktivnosti zdravstvene in babiške nege.

V maju smo razpisali nagradni natečaj »Ta svet je nor«. Iskali smo zgodbe z delovnega mesta ali prostega časa, ki ga preživljamo s sodelavci. Pričakovali smo kaj veselega, zabavnega ali drugačnega. V letu 2016 zgodbe na razpisani natečaj nismo prejeli.

Ker je bilo leto 2017 za Zbornico – Zvezo jubilejno leto, ko smo obeleževali že 90 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem, je temu sledil tudi Utrip.

V ta namen je skozi vse številke letnika XXV o zgodovini organizacije pričala primerno obsežna rubrika »Iz zgodovine«, avtorice *Irene Keršič in sodelavcev delovne skupine za ohranjanje zgodovine pri Zbornici – Zvezi*. Bogata vsebina je pomembno odstirala njen razvoj z mnogih vidikov delovanja, skladno s tem je bila oblikovana posamezna naslovnica revije.

Glede na aktivnosti organizacije in številne spremembe znotraj njenih organov se povečuje obseg posameznih rubrik, kar

se kaže tako v delovanju strokovnih sekcij kot regijskih strokovnih društev. Zaradi velikega interesa po objavi strokovnih prispevkov so se dopolnila navodila za pripravo le teh, uredniški odbor pa je pred novimi izzivi v iskanju ravnovesja med razvojem vsebin in hkratnega obvladovanja obsega revije.

Glede na izražene interese članic in članov se razvija tudi rubrika »Živimo zdravo«, kjer je razen izjemnih prispevkov avtorja Jožeta Lavrinca umeščena tudi rubrika zdravstvenih nasvetov mag. Darije Ščepanović ter prispevki drugih.

Razen rubrike »Prejeli smo«, je glede na prejete prispevke članic in članov uvedena rubrika »Odstiranje«, v kateri svoja razmišljanja in občutja ob delu in v življenju z nami delijo naši članice in člani. V letu 2017 se nadaljuje nagradni natečaj za najboljšo zgodbo na temo »Narobe svet«.

V nekoliko prenovljeni podobi z oblikovanjem revije nadaljuje Tijana Čvorak, oblikovalka Utripa, Starling d. o. o.

V letu 2018, ko Utrip izhaja že petindvajseto leto, smo mu posvetili celovito prenovo. Uredniški odbor nadaljuje z oblikovalko Barbaro Kralj, Prelom d. o. o.

Uvedli smo novo rubriko »Negovalne diagnoze«, kjer članice delovne skupine SLONDA objavljajo vsebine s področja negovalnih diagnoz po NANDA International: definicije in klasifikacija 2015–2017.

Literatura:

- Antončič, I., 1998. Ob novem letu. *Utrip*, VI(1), pp. 5.
- Gradišek A. 80 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem. *Obzor Zdr N 2007; 41 Suppl. 1: 2-4.*
- Miloradovič M. 80 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem. *Obzor Zdr N 2007; 41 Suppl. 1: 4-6.*
- Pirš, K. & Marolt Meden, B., 2017. *Utrip*. In: Keršič, I. et al., eds. *Negovanje dediščine skozi devet desetletij - organizirano delovanje medicinskih sester na Slovenskem: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije*, pp. 292 – 298.
- Pretnar Kunstek, V., 1997. *Zaključno poročilo o delu časopisno založniške dejavnosti v štiriletnem mandatnem obdobju od leta 1993 do 1997. Utrip*, V(3), pp. 14-16.
- Pretnar Kunstek, V., 1993. *Beseda urednice. Utrip*, I(1), pp. 2.
- Skela Savič, B., 2002. *Predstavljamo vam. Utrip*, X(2), pp. 16-17.
- Skela Savič B., 2002. *Uvodniku na pot. Utrip*, X(4), pp. 6.
- Šipec M. 80 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem. *Obzor Zdr N 2007; 41 Suppl. 1: 7.*

Utrip danes dosega naklado 15.360 izvodov. V svoji bogati vsebini nedvomno priča o strokovnem razvoju zdravstvene nege, babištva in oskrbe v Sloveniji ter o razvoju naše skupne organizacije, Zbornice – Zveze.

Ko se oziram na zgodovinski razvoj našega strokovno informativnega biltena Utrip, zato s spoštovanjem in posebno skrbnostjo, zadovoljni pišemo zgodbo o uspehu. Za ta izjemen privilegij iskrena hvala v imenu avtoric prispevka.

Ob tej priložnosti se iskreno zahvaljujemo vsem aktivnim ustvarjalcem biltena, ki so v petindvajsetih letih ustvarili prepoznavno informativno glasilo poklicnih skupin medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov, ki ga danes v sodobni obliki lahko prebiramo kjerkoli, tudi izven organizacije, kjer pomembno promovira vlogo poklicev v zdravstveni negi, babištvu in oskrbi ter predstavlja pomen našega dela. Dosegljiv je tudi na naših odlično obiskanih spletnih straneh, kjer je na voljo v E - knjižnici.

Zahvala in poklon vsem glavnim in odgovornim urednicam ter članicam uredniških odborov, in drugim sodelavcem, za neizbrisen pečat na področju razvoja informativnega biltena Utrip, ki je skozi celoten razvoj publicistične dejavnosti pridobil na pomenu, vsebini in obliki sporočil, informacij in strokovnih vsebin.

Zahvala našim zvestim članicam in članom, ki so s svojimi prispevki vseskozi njegovi ustvarjalci v najširšem pomenu.

Poklon vašemu in našemu delu.